

Nav vīnogu lauku, bet ir plavas un meži

Vasaras ikdienas darbi steidzina Priekuļu novada Veselavas pagasta "Pūngū" saimnieku VLADIMIRU TOMUĻECU. "Ar laikapstākļiem jārēķinās, ziemai barība jāsagādā, zeme jākopj," viņš sakā un atklāj, ka saimniecībā ir gan slaucamas govis, gan bullēni, aitas un kazas. "Laiku visam vajag, bet kopā galā tiekam," atzīst Vladimirs.

Ne tikai pagastā, arī kaimiņos daudzi pazist vienkāršo, atsaucīgo vīru, kuru parasti nesauc vārda, bet par Moldāvu. Tā iegājies, Vladimirs arī neiebilst, jo viņš ir moldāvs, kurš Latvijā dzīvo jau 38 gadus.

"Laiķam tīkai Dievs zināja, ka kādreiz dzīvošu Latvijā, ka te būs manas mājas, ģimene, draugi, zeme, kuru sauķu par savu," sakā moldāvs Vladimirs Tomuļecs.

Viņa dzīvesstāsts ir notikumu sakritību pilns. Kad 1969. gadā Latvijai pāri brāzls lielā vētra, Vladimirs ar tēvu toreiz no Moldāvijas Padomju Republikas, tagad Moldovas Republikas, strādnieku brigādē ieradās pašā likvidēt postījumu sekas. "Kā toreiz strādājam! Zāģejām ar rokas zāģiem. Līdz mežam ik rītu kājām gājām astoņus kilometrus, dzīvojām Launkalnē netālu no Smiltenes, veikā tuvumā nebija. Latvietis, kurš arī dzīvoja mājā, kur mēs, mums deva kartupeļus," atmiņas kāvējas Vladimirs un piebilst, ka Latvijā juties Joti labi, apkārtējie bijuši jauki, sirsniģi cilvēki.

No darbiem Latvijā viņu ie-saucu dienestā. Trīs gados pabija Ukrainā, Kazahstānā. "Atgrīzos dzīmtajā pusē, darbs gan bija, bet nopelnīt nevarēja. Jaunībā jau uzreiz visu gribas, arī lielu naudu," nosmēj Vladimirs. Reiz ar draugu runājusi, viņš ierosinājis braukti darbā uz Latviju. "Paciemojos vietās Smiltenē, kur biju pirms tam. Bet Raunā bija nodeguis "Lauktēhnika" un vaja-dēja strādniekus, kas atjauno. Esmu metinājis, mani uzreiz pieņēma darbā, vēlāk piešķīra-

Moldāva Vladimira Tomuļeca dzīmtās putas ainavu – plāšus vīnogulāju laukus – nomainījusi latvisķi viensēta. Tājā netrūkst vecu koku, saimniecības ēku, dīķa ar pirtiņu, turpat blakus mājai laukā, kuros ganās govis, aitas, kazas, bet mežmalā aizsniedzama ar roku.

Sarmites Feldmanes foto

dzīvokli," stāsta moldāvs.

Vladimirs atceras, kā "Lauktēhnika", kur gandrīz tīkai latvieši, visi ar viņu runājusi tikai krieviski. "Kāpēc tā, es taču neesmu krievs. Teicu, lai ar mani runāt latviski. Trijus mēnešus kājām visu sapratu, arī runāju. Ar akcentu, protams," ar lepnumu sakā Vladimirs un uzsvēr, ka būtu jocīgi, ja viņš, moldāvs, ar latviešiem sarunatos krieviski.

Raunā viņš iepazīstās ar Antonīnu. Viņas saknes ir Baltkrievija, bet dzimusī Jaunpiebalgā. "Parņemu sievu ar četriem maziem bērniem. Viņa ir cītīgs cilvēks, arī es pieņēmu tīciņu. Viņa dzīvē sakārtojās, tīciņa dod jēgu. Mums piedzima trīs bērni," stāsta Vla-

dimirs. Ģimene gadu gaitā bija iekārtojis māju, bet pārmaiņu laikā tai atradās mantinieki. "Tā notika daudzīm," vien nosaka moldāvs un pārlaiž skatu saviem "Pūngiem", kur izveidotā saimniecība, ierīkots dīķis, uzcelta pirts, zeme sakopta.

"Vai te nav skaidri? Kā pava-sarī dzied putni! Apkārt mežs, klusums. Visiem te patik," pārdomās daļas moldāvs. Lai no metinātājā kūtu par zemnieku Latvijā, viņš, tīklīdz bija iespēja, nokārtoja eksāmenu un ieguva Latvijas pilsonību. "Eksāmens bija vieglš. Es taču ikdienā runāju latviski. Nesaproto tos, kuri Latvija dzīvo gadu desmitus un nerunā latviski," sakā Vladimirs un piebilst, ka nav aizmīrs arī moldāvu valodu un regulāri sazinās ar māsu, kura tagad dzīvo Itālijā. Mazdēlam Emīlam māca moldāvu valodu. Vēl viņš prot ukraiņu un rumānu valodu. Ar Antonīnu parunā krieviski.

Visi Tomuļecu bērni gāja latviešu skolās. Vladimirs pastāsta, ka bērni bārā ar meitu runājis moldāviski, bet, kad viņa sākusi iet skolā, ar sarunām divatā bijis par maz, viņa saprot valodu, bet nerunā.

VĀRDNICA

lapte	– piens
pa 'sa 'ri	– putns
piine	– maize
rosii	– tomāti
poame	– vīnogas
iubire	– mīlestība
aur	– zelts
umbrelā	– lietussargs
sorā	– māsa
Dumnezeu	– Dievs

vēku. Pagalmā nav, kur mašīnas nolikt. Man ir dēls Jānis, tā ka līgošana arī ir kārtīga. Te labprāt visi brauc," pastāsta moldāvs, atzīstot, ka ģimēne tagad svin tikai latvisķos svētkus.

Vladimirs laiku un enerģiju at-dod ne tikai savai ģimenei, saimniecībai. Viņš daudz palīdz citiem, gādā humāno palīdzību, ko izdala tiem, kam tā vīsvairāk vajadzīga. "Daudzbērnu ģimēnēm nav viegli, zinu, ko nozīmē izaudzināt daudzus bērnus. Ja varu palīdzēt, labprāt to daru. Brauc pēc humānās palīdzības sūtījumiem uz Rīgu, tad izvadāju cilvēkiem," kļusi kā par pašsprotamu lietu pastāsta Vladimirs.

Moldāvam ir daudz draugu, visi zīna, ja vajadzēs, viņš palīdzēs, atsaiksies. "Kāds esi pats, tā izturas pret tevi. Man ne ar vie-nu nekas nav jādala," uzsvēr Vladimirs un atgādina, ka viņa mijākā vieta Latvijā ir Veselavas pagasta "Pūngi". "Te man ir viss – lauki, dārzs, dīķis ar zivīm, pirtiņa, saimniecība. Uzcelām lielu siltumīcu, sastādīju vīnogas. Latvijas Šķirnes, jo tās, kas manā dzimtenē, te ne-augs. Vai jaunībā varēju iedomāties, ka nedzīvoša Moldovā? Dievs visu sakārto," pārdomās daļas 67 gadus vecais Vladimirs Tomuļecs, Latvijas pilsonis, kurš Latvijā dzīvo jau 38 gadus.

Sarmite Feldmane

Novēlējums Latvijai

"Latvija ir mana valsts. Kad man prasa, vai negribētu dzīvot Moldova, acu priekšā plāšums ar vīnogulāju laukiem. Jā, tur ir jauki! Es dzīvoju, strādāju Latvijā, maniēm bērniem un mazbērniem Latvija ir dzīmtenē. Strādāsim, dzīvīsim Latvijai! Ja gašu prātu un Dieva svētību!"

"Mūsu pieciem dēliem un divām meitām visiem otras putas ir latvieši. Visi dzīvo un strādā Latvijā. Tikai viens dēls kā vietējā firma darbinieks regulāri darbā brauc uz ārzemēm. Mums ir 12 mazbērni," stāsta Vladimirs, un balsī saklausāms mijums pret savējiem.

"Pūngi" ir ģimenes satikšanās vieta. "Mums taču katru mēnesi kādam ir vārda vai dzimšanas diena. Tad kopā esam ap 30 cil-

NEPARASTI

Kad kuplajai Tomuļecu ģimenei bija jātatāj māja bijušo ipašnieku mantiniekim, atrast jaunu dzīvesvietu bija grūti. "Ģimene ar septiņiem bērniem! Interesējos pie viena otra, naudas arī tik daudz nebija, lai nopirktu māju. Viens paiza teicā, ka kaut kur redzējis ziņu, ka kāds pārodās vīzīt dzīvošanai māju. Braucu no vienas mājas uz nākamo, jo skaidri nezināju, kur meklēt. Kādā mājā satiku pazīstamu cilvēku, prasīju viņam. Izrādījās viņa māsica grū pārdot māju vai kādu laist tajā dzīvot. Uzreiz sazvanīja, viņa piedāvāja pēc dažām dienām satikties. Nē, braucu tūlīt. Aizbraucu vakarā uz Rīgu, viņa iedeva man atslegas – ej, dzīvo. Vēlāk "Pūngus" izpirku. Tāda, lūk, uzticēšanās svešam cilvēkam," stāsta Vladimirs Tomuļecs.

ĒDIENS

Vladimirs atceras, kā bērni bārā, nākot no skolas, jau pa gabalu sajutis mamaligas smaržu. "Moldāviem cita maize negaršo, tikai mamaliga. Ari tagad to regulāri gatavoju pēc mamma receptes, un visi latvieši teikuši, ka tādu gardumu nav ēduši," sakā moldāvs. Mamaligai viņš pērk "Valdo" kukurūzas miltus. Čūguna katlinā ieļej ūdeni, pieber nedaudz sāls. Kad ūdens vāras, lēnām ber klat miltus un maisa. Vārā, kamēr masa kļūst bieza. "Bieži saka – putra. Bet tā ir maize," atgādina Vladimirs. Masu izpēri no katlinā un apāļ formā izklāj uz koka delīša. Tad ar diegu to sagriež šķelēs, var arī nazi. Var ēst silti vai auksti, gan ar galu, gan krējumu, pie zupas. Kad no katlinā izņemta maize, tājā ieļej pienu, un iznāk garšīga piena zupa.

“Mēs esam dabas bērni”

Kuldīdznieks OJĀGERTS ČĪCIS vienubrīd savus tautības brāļus dēvē par romiem, citu – par čigāniem. Šobrīd viņš sakās esam bezdarbnieks, bet darba mūžā strādājīgi daudzviet. Lielo Ojāgerta lepnumis ir daudzdzīvokļu nams Kuldīgas centrā, kura pārvaldnies ir viņš. Kopā ar citiem īrniekiem nams vairākos projektos atjaunots un sakārtots kārtu pēc kārtas. Ojāgerts turpina pārraudzīt, lai viss būtu kārtībā, un augstā vērtē pārējo iemītnieku uzticību.

Lepnumis par tēvu

Ojāgerts ar lielu mīlestību un cieņu runā par vecākiem. Viņa tēvs Jānis Čīce cēlies no Ventspils romiem. Kuldīgā iepazinies ar mammu Jadvigu, polieti pēc izcelsmes, ienācēju no Vitebskas. “Mammu kara laikā spiests kārtā atveda šurp, viņa izauga Kuldīgas bērnunamā, iepazinās ar papu. Dzīvi izaugs zābiem bija grūti. Viņi sāka no nulles. Pasaulē radās māsa Daina, tad es,” Ojāgerts aizrautīgi stāsta, cik talantīgs bijis viņa tēvs. “Viņš joti skaisti mācēja dejot, dziedāt, spēlēt mutes harmonikas. Man ir lentes ierakstītas ar viņa dziesmām – gan krievu, gan latviešu, gan čigānu valodā. Vai tās bija kādas dzimšanas dienas, vai citi svētki, viņš vienmēr bija publikā milēts. Man ir meita Agnese, viņai tīcis vecpapa talants. Pabeigusi vairākas augstskolas pa mūzikas līniju.”

Ojāgerts lepojas, ka tēvs bijis pirms ne romiem, kas Kuldīgā uzcēlis māju. Visu mūžu fiziski strādājis, bijis smagais fūrmanis, vadājis malku, strādājis par kalēju. “Paps lielu interesī izrādīja politikā. Viņš teica: “Es pats, bērni, to nepiedziļušu, bet šī vara ilgi nepastāvētu. Būs brīva Latvija. Tajā laikā, kad es to pierzēdu, sākumā bija grūti, bet vēlāk ar katru brīdi izjutām, kā Kārlis Ulmanis Latviju cēla saulēt.” Pilnībā neesmu apmierināts ar to, kāda Latvija ir tagad. Laiķi ir daudz smagāki, lauki izputināti, rūpniecība arī. Mani tautības brāji, tāpat kā latvieši, izbraukuši uz ārzemēm, atpakaļ diez vai nāks.”

Dzīve sarežģīta

Ojāgerts uzskata, ka Latvijā dzīve ir sarežģīta visiem, bet

Ojāgerts Čīcis: “Mēs, romi, tāpat kā latvieši, esam nākuši no Indijas. Tas bija tāls ceļš, lai šurp atnāktu, kaut kur jau ir taisnība par čigānu klejotāju dabu.”

Lāmas Reimanes foto

Ojāgerts Čīcis pie nama Kuldīgā, Dzirnavu ielā. Viņš ir tā pārvaldnies un lepojas ar kaimiņu uzticību.

romiem īpaši: “Ja latvietis iet pieteikties darbā, viņu uzreiz pieņem, īsti pat nepaskatās – varbūt mīl šņobiņi ieraut, varbūt paslinks. Tīkliņa atnāk čigāns: “Vai! Neņemiet jaunā, bet mēs jau esam darbā pieņemuši citu.” Anglijā vai Vācijā uz tautību neskataši. Ja parāda, ka labs strādnieks, nem darbā bez vārda runas. Tieki runāts, ka čigāni paslinki, negrib strādāt. Tad kāpēc ārzemēs visi strādā, ir atzīti un dzīvo normāli?” Ojāgertam vēl daudz sakāms par Latvijas eko-

nomiku, nodokļu politiku. “Arī mani tautieši atzīst, ka krievu laikos dzīve bija citāda. Nav jau noslēpums, ka tolaik braukāja uz Maskavu, uz Leningradu, jā, kāds brauca spekulēt, citi strādāja šeit, bet izdzīvot varēja visi. Tagad – ja jau Latvijā darba nav cilvēkiem ar augstāko izglītību, kur tad romiem, kam izglītības līmenis ir dažāds.” Ojāgerts gan uzsvēr, ka arī daudzi romu jaunieši mācās – ir ārsti, mūziķi. Sevi Ojāgerts sauc par pirmo romu, kurš pabeidzis Kandava sovhoztechnikumu, kļuvis par automehāniķi. No pasniegdzējiem un tehnikuma vadības saņēmis lielu atbalstu. Viņš atzīst, ka Kuldīgā visos laikos gan latvieši, gan romi, gan krievi iztikuši bez tautu naidi. “Grūtajos 90. gados braucu strādāt uz Maskavu. Sapratu, ka esmu joti piesaistīts Latvijai, tā ir mana dzīmtene. Ilgāk par pāris mē-

VĀRDNICA

tu san rom – tu esi roms
dai – māte
dād – tēvs
kamiben – mīlestība
veš – mežs
grai – zirgs

nešiem projām nevaru, to joti pārdzīvotu.”

Mīti un patiesība

Pirmā sieva Velga bija latviete, 1993. gadā nomira, astājot Ojāgertu ar diviem bērniem. Arī otrā sieva Līga ir latviete. Ojāgerts ir lepns, ka no neilnu divu gadu vecuma palīdzējis audzināt Līgas meitiņu Mairi. Dēls Modrijs arī izvēlējies latviešu sievu. Audzina trīs meitas – Šeili, Heidiju un Raiviku. Vectēvs smejas, ka visām vārda dienu iznāk svinīt vienā dienā – 22. maijā, kalendārā neierakstīto vārdu dienā. Viņš piebilst, ka romi vairs nedzīvo akmens laikmetā, tādēļ, kad jaunieši veido attiecības, noteicosā ir mīlestība, nevis vecāku lēmums. “Dievs ir sakārtojis tā, ka tautību neskatajās – ja ir mīlestība, tad ir.”

Viņš piekrit, ka čigānu bēres joti atšķiras no Latvijā ierastajām: “Katram viesim, ienākot bēru namā, muzikanti nospēlē maršu. Par to muzikantiem no-

Novēlējums Latvijai

“Lai Latvijā krietri laudis tikt pie varas! Žel, ka šobrīd pie varas ir tādi vīri, kuri nemāk sakātot mūsu mazo zemīti tā, lai vienkāršajai tautai, kas ir rindas galā, nav jāmētājas pa pasauli. Lai visiem, kas izbraukuši, atrastos darbs un mājas dzimtenē. Lai visi varētu Latvijas svētkus svinēt kopā – ar patiku un labsajūtu.”

liek piecus eiro, sakot paldies par pagodināšanu. Līdz pusnakātij neviens dejot neiet, bet pēc tam sākas jautriņa. Protams, tuvākie sēro, tie nepiedalās. Attālākie radi un paziņas dejo kazaku jeb stepu. Tieki izaicināt visi vīrieši, pēc tam – sievietes. Katra dejo, kā māk.”

Par muļķibām viņš sauc nostāstus, ka romu kāzasraudot: “Kuldīgā bijušas joti skaitas kāzas, kad jaunieši izbraukā visu pilsētu drošķā, svīn ar dejām un mūziku. Jauni cilvēki saiet kopā – kāda tur raudāšana. Ja nu vecākiem kāda arīsa nobirst, bet tas no prieka.”

Par visstingrāk ievēroto tradīciju Ojāgerts sauc attieksmi pret veciem cilvēkiem un bērnu audzināšanu: “Ja jūs pansionātā pamaniņš kādu čigānu, tas būs izņēmums, lielas nelaimes gadījums. Tāpat ir arī ar bērniem bērnu namos. Mūsu ģimenēs joti tiek klausīti vecāku ieteikumi, jo vecāki savam bērnam nekad slīktu nemācis. Esam ticīgi, Ziemassvētkos vienmēr uzaicinām vecākus, krāšņi svīnam kristības. Savukārt, dzīvē aizejot, vecāki cenšas savam bērnam iedot labāko, ko vien spēj.”

“Ja runā godīgi, tad teikšu, ka zagļu un žūļu nevienā tautā netrūkst. Līdz ko mēs kaut ko nodarām, tā uzreiz teic: “Re, tas čigāns!” Bet, ja latvietis nozog, tautību nepiešķir, Ojāgerts dusmīgs par to, ka romi mēdz zagt un krāpties. “Mēs esam dabas bērni – mīlam dziedāt, dejot, mežu. Tās mums ir ot-rās mājas – sēnot, ogot, atpūsties. Patīk zirgi. Man Ventspili ir brālēni Brūnīs un Edgars. Zirgi ir viņu bizness – audzē, pērk, pārdom. Kad biju mazāks, paps mani sēdināja zirga, bet tagad – pašam ne īpaši patīk.”

Inguna Spuleniece

ĒDIENS

Ojāgerts teic, ka viņa tautā pieņemts: ja esi apņēmis sievu, tās devums ir gādāt, lai vīrs vienmēr ir tirs, lai vienmēr tīra māja un galda ēdiens. Viram virtuvē nav jāmaišas, bet jāsagādā, lai sievai ir, ko galdā likt, jāzrauga kārtība ģimēnē. Tomēr vienu, kā pats saka, joti garšīga galas ēdienu recepti viņš zinot. Īsts roms bez galas nemaz nevarot izikt.

Mārķēni ir līdzīgi pelmeniem, tikai daudz lielāki. Jāsagriež dažāda galā, jāapcecp ar sipoļiem, garšīvelām, zālumiem. Izrullē pelmenju miklu, pilda un taisa lielus mārķēnus, novāra. Ēd, piedzerot buljonu.

NEPARASTI

“Romu bēri nekad nebūs izlaisti kā latviešiem. Nekad viņi neiejauskies lielu cilvēku sarunās. Kaut vienīstaba dzīvokli ģimene mitināsies, bēri traci necels, kļusinām sēdēs un noklausīsies, kā liele runā. Romi joti māca saviem bēriem atdot godu pieaugušajam. Tas nevis aiz bailēm, bet aiz cieņas. Mācīts tas tiek mutiski. Ja nu galīgi nevēlas klausīt, var saņemt arī sīksnu. Labāk, ja tā un ir vecākiem paklausīgs, nevis izaug par pusaudzē, ar kuru vecāki nemāk vairs galā tikt. Bērns nevis paklausība un mīlestība, nevis tikai aiz savas lielās valas.”

Izlolo sapni par dārzu

Ja pirms vairāk nekā 10 gadiem PJOTRAM DROZDEKAM kāds būtu pareigojis dzīvi Latvijā, viņš tu uztvertu kā joku. Tomēr mīlestība ar cilvēku spēj darīt neticamas lietas. Tagad viņš iedzīvojas Limbažos, kur viņu draudzīgi sauc par Pīteru. Pilsētā atvēris autoservisu, iegādājies pusi mājas, zemi un divos hektāros izveidojis savu sapņu dārzu. Tomēr par lieļāko bagātību Pīters uzkata kupoļu ģimeni. Viņam līdzās ir Inese, kuras dēļ viņš bija gatavs atteikties no ierastās dzīves un visus mainīt.

Varētu domāt, ka tā notiek tikai filmās. 2006. gadā viņam darba lietās bija jānokļūst Rīgā. Vakarā, gandrīz jau būdams pie mērķa, poļu kompānijas tirdzniecības menedžeris apstājās autobusa pieturā pavaicāt celju. Inese Ozola pēc darba tirdzniecības centrā "Spice" centrā notvert taksometru, jo pēdējais autobuss bija aizgājis. Viņa no-priecājās par izdevību parādīt ārzemniekiem celju uz centru un pašai tur nokļūt. Nākamajā vakarā Pīters ar rozi gaidīja jauno paziņu pie veikalā. Drīz viņš atskārtā, ka ir iemīlējies līdz ausim.

Pat ar gadu distanci Pīters brīnās, kā viss noticis. Viņam liktenīga kļuva pirmā Latvijā satikta un angļu valodā uzrunātā sieviete. Sākumā viņš apsvēra domu Inesi ar viņas bērniem vest uz Poliju, taču viņa nepiekrīta. Rīgā poļu puism atradās darbs "Nissan" centrā, kur varēja runāt angļu valodā. Tikām bērni dzīvoja pie Ineses vecākiem. Lai gan bārviedienas visi pavadīja kopā, tomēr saprata – tāds dzīves modelis viņiem nedēļa. Tā Pīters nokļuva Limbažos.

"Mājās pārsvarā vairs esam tikai trijāt," pārstāstot jaunumus ģimenē, sarunbiedra balsī jūtama nožēla. "Lielie bērni ir prom. Lūcijai jau ir sava ģimene, Paulīna mācās Rīgas Stila un modes vidusskolā, bet Emīls pabeidza vidusskolu un strādā." Abu meitiņa, ģimenes milultīte Terēze mācīsies 2. klāsē. Nevar gan teikt, ka Pītera dzīve ritejusi tikai gludi. Bez latviešu mēles darbu Limbažos neverēja atrast. Pilsētā pat nebija latviešu valodas apguves kursi! Inese viņam pirkā krāsinās bēbišu grāmatīgas ar zīmējumiem un parakstiem. Viņa Joti centās draugam palīdzēt. Kāmēr ar valodu gāja grūti, gaņījās misēkļi. Tie nav aizmirstī un joprojām raiša smieklus. Tā vietā, lai teiktu, ka brauks uz pīti, paziņām skaidrojus, ka brauks... pīrst. "Gribēju ātrāk apgūt valodu, tāpēc runāju, kā pratu. Un sapratu, cik pozitīvi ir latvieši. Viņi smējās nevis par mani, bet kopā ar mani," Pīters uzsvēr.

Ģimenei patīk just simtgadīgo liepu pavēni. Vecāki kopā ar Terēzi. Guntas Ozoliņas foto

Novēlējums Latvijai

"Te esmu palīdzējis izaudzināt un izskoloties trim audzēbūniem, bet meitai Terēzei tas vēl priekšā. Man negribētos, ka viņai kādreiz būtu jāmeklē darbs Polijā vai citur pasaulei. Tāpēc novēlu Latvijas valstij augt un sakātoties!" sašī Pīters. Vēl viņš stāsta, kā pērn ciemos ieradās viņu "Kaipagu" mājas bijuso īpašnieku atvases no Vācijas. Starp viņiem bija sirmgalvis, kurš tajā dzīmis. "Kā viņš priečājis, ka tēva būvētais nams turpina dzīvot!" atceras sarunbiedrs. Tas viņam līcis aizdomāties, cik liela nozīme ir tam, kas paliek aiz katru cilvēku. Limbažnieks spriež, ka viņa dāvana Latvijai bus 2 hektāri dārza. Varbūt pat vairāk, jo, attīstot savu stādu audzētavu, taps citi un būs palīdzēts Latvijai kļūt skaistākai.

miem un parakstiem. Viņa Joti centās draugam palīdzēt. Kāmēr ar valodu gāja grūti, gaņījās misēkļi. Tie nav aizmirstī un joprojām raiša smieklus. Tā vietā, lai teiktu, ka brauks uz pīti, paziņām skaidrojus, ka brauks... pīrst. "Gribēju ātrāk apgūt valodu, tāpēc runāju, kā pratu. Un sapratu, cik pozitīvi ir latvieši. Viņi smējās nevis par mani, bet kopā ar mani," Pīters uzsvēr.

Tagad viņš jūtas pieņemts, novērtēts un saprasts. Izdevās ģimenei iegādāties dzīvesvielu tuvu pilsētai. Beidzis kursos, polis atvēra servisu mašīnām ar gāzes piedziņu un bija pirmsais, kurš tādu pakalpojumu pilsētā piedāvāja. To viņš apvieno ar dīlera darbu kompānijā "Filmat" un pieņem pasūtījumus ražošanas līniju izgatavošanai.

Ar Ineses piekrišanu īstenojās arī sapnis par savu dārzu. Drozdeku dzimtai Polijā pieder stādu audzētava. Sākumā Pīters tikai veda un tīrgoja šeit

Ģimenes foto: Pīters (no kreisās), Paulīna, Inese, Emīls, Lūcija un Terēze priekšplānā.

ĒDIENS

Kad poli svētdienās pārnāk no bažnīcas, viņi vāra un ēd rosót. Reiz Inese arī solīja pagatavot rosolu, un Pīters par to Joti priečājās. Tas, ko sieva cēla galā, tomēr viņam sagādāja vilšanos. "Mūsu nacionālajam ēdienui rosolam vajadzīga vista, burkāni, kartupeļi, sīpoli. To visu apceps sviestā vai ejā, pēc tam liek ūdeni un vārā. Obligāti vajadzīgi makaroni, beigās jāpievēlo garšvielas un zaļumi. Rosoli ir ar Joti spēcīnu karstu buljonu, tāpēc to ēd, ja gadās saslimt," skaidro Pīters. Viņam Latvijā pietrūkst flaki – tā ir no lielopla kūnģa vārta un zupa. Tāpat Joti kārotas bigos. Tā sauc kopā ar galu sautētus skābos un saldos kāpostus.

skujejus un ogulājus. "To es mājās biju apguvis. Loti gribēju, lai arī mums kādreiz būtu savs dārzs, tāpēc nopirku aizaugušu zemes gabalu," viņš atceras. Pīters uzkata, ka mazās Latvijas lauksaimnieku lielā iespēja ir piedāvāt pasaulei bioloģiski ražotu un veselīgu produkciju. Tādas motivācijas vadītājs, pats atkal mācījās un ieguva pamatināšanas bioloģiskajā lauksaimniecībā. Pēc tam pretendēja uz Eiropas fondu finansējumu un piešķirtos 15 000 euro ieguldīja krūmmelleju dārza tapšanā. Pērn laikapstākļu dēļ gan radās

grūtības, tomēr dārzu viņi ieštādīja. Ziemā visi stādi izdzīvoja, un šovasar daži lielkie krūmi dom pirmsās saldās ogas. Tā viņus spārno. Saimnieks noskaņots ieguldīt tik daudz darba un līdzekļu, cik vajadzēs,

lai apgādātu limbažniekus ar gardām, veselīgām ogām. Viņš ievelēts kooperatīva "Limbažu novada lauku labumi" valdē, tāpat piedalījās biedrībā "Domā un darī!", mudinot sekmēt kārtību pilsētā. Ineses draugi kļuvuši par abu draugiem. "Esmu iemīlējis Limbažus un jūtos Latvijai piederīgs. Ne reizi neesmu piedzīvojis aizvainojumu vai sarūgtinājumu tāpēc, ka esmu ārzemnieks. Cilvēki man šeit ir palīdzējuši, un es labi saprotos gan ar latviešiem, gan krieviem. Ar cieņu izturos pret Latvijas nāciju un valsti. Ineses tēvs ir mūzikis un pedagoģs, māte skolotāja. Viņas ģimene man ļāva saprast, cik dzīla un bagāta ir latviešu tautas kultūra, sākot ar tautasdziesmām un bēidzot ar šķērģējiem. Jā, esmu laimīgs tieši šeit kopā ar Inesi un bērniem! Lielu pateicību par atbalstu gan esam parādā mūsu vecākiem," aizdomājas sarunas partneris.

Inese rāda plaukstā pirmās tumšīlās ogas. Domai par savu dārzu viņa sākumā nespējusi noticeit. Tā patikusi bērniem. Visi kopā nereti strādājuši līdz pilnīgam pagurumam, tāpēc priečājās, ka jau tik tālu tiks. Vēl būtiskāk viņai bija, kā Pīters rūpējās par bērniem, interesējās par viņu sekmēm, vadāja uz pulciņiem, jo jutās atbildīgs. "Kaipagu" pusmājas saimnieci gandari tas, ka viņas dzīvesbiedrs pieņem Latviju un limbažnieki viņu.

Gunta Ozolina

VĀRDNICA

borowka – mellene
truskawka – zemene
dziadek – vecēvs
babcia – vecmāte
teściowa – sievāsmāte
córka – meita
kapci – čības
kocham cię – milu tevi
konstantynopolitańczykia-neczkówka – neprecējusies Konstantinopoles iedzivotāja meita (visgarākais poļu vārds, vairāk joks)

NEPARASTI

Šīgus-dyngus jeb slapjā pirmadiena poliem ir neiztrūkstoša sena un jautra tradīcija Otrajās Lieldienās. Puši per ar pūpoliem un aplej ar ūdeni to meiteni, kura vislabāk patik, lai viņa būtu skaista un vesela. Ľaudis gan arī viens otru apšķaksta ar ūdeni veselībai, auglībai un bagātībai. Šo tradīciju Pīters neizmirst un ik gadu ir aplējis gan Inesi, gan bērnius.

Vai 19. gadsimta izskajā Latgalē ieceļojušie krievi Šalajevi maz nojauta, ka viņu pēcteča NIKOLAJA ŠALAJEVA vārdu lieliem burtiem ierakstīs Latvijas hokeja vēsturē?

Rīgas puisis Nikolajs 60. gadu sākumā kopā ar hokejistu Hariju Vitoliju senioru Brocēnu meklēja glābiņu no obligātā karadiestesta un galvaspīlētās kāpadas. Tolaik uz Brocēnu cementa un šifera kombinātu strādnieku cieņmatu atvilināja vietējā hokeja komanda "Starts". Tai bija vērā nemami rezultāti republikas mačos, tāpēc talantīgais un jaunais hokejists piekrīta. Brocēnu komanda "Starts" bija republikas viena no līderēm, 1965. gadā – valsts čempione. "Tajā gadā nespēlēju, jo tomēr iesauca dienestā. Pēc armijas mani gaidīja Rīgā, taču atgriezot Brocēnus," stāsta sporta veterāns. Viņam bija dābas dots talants arī futbolā un vieglatlētikā, jo bez speciāliem treniņiem Saldus rajona un valsts sacensībās ieguva godalgotas vietas.

1970. gadā aizbrauca spēlēt hokeju aiz Urāliem. Tur pirmo reizi uzzināja, kā ir tad, kad nauda grīziešas. Krievu treneris skaidroja: krievs uz ledus ir kā jātnieks bez galvas – ar spēlei vajadzīgo niķnumu, taču bez stratēģiskā domāšanas; latvieši ir zelta galva, taču pārkār rāma un pieklājīga spēlēšana, tāpēc izcis aizsargas vai centra uzbrucējos. Kurā grupā treneris ieklāja Latvijas krievietes un polā dēlu Nikolaju? "Es biju tātārs!" smējas Nikolajs. "Tas uzvārda dēļ, jo izklausaš kā tātāriem. Rīgā mani sauka par Šauku."

Nikolajs par saviem sporta panākumiem daudz nestāsta, tāpēc sarunā iesaistās sieva Irēna: "Pajautājet vecajiem hokejistiem un faniem – visi zina, kas ir Šalajevs. 2011. gadā Latvijas hokejam svītēja 80. jubileju, Nikolajs no Lipmana saņēma ielūgumu. Pirms brocēniem spēles neviens pat nejautāja, kura komanda uzvarēs (skaidrs, ka "Starts"). Visus interesēja, cik vārtu iesītis Šalajevs. Viņš bijis republikas čempionāta rezultatīvākais spēlētājs.

Reiz bija tā: spēli tiesāja Nikolajam joti labi pazīstams tiesnesis. Kas tur bija, ka viens no pretinieku komandas nokrita? Tiesnesis iedeva Nikolajam noraidījumu uz divām minūtēm. Vīrs neizpratnē: par ko? Tiesnesis noraidījumu pagarināja līdz desmit minūtēm. Pēc spēles Nikolajs tiesnesim jautāja, par ko isti sodīts. "Es gribēju redzēt, ko komanda var bez Ša-

Vienīgais ģimenē bez pilsonības

Nikolaja Šalajeva jaunībā sportā pāri talantīgajiem pacēlās tikai mērķtiecīgie un tie, kuriem bija milzīgas darba spējas.

Tā ir arī tagad.

Ingris Kēpula foto

Novēlējums Latvijai

"Lai pie mums ir labs hokejs! Latvijā hokejistus apceļ, tāpēc mūsu talanti aizmūk uz Ameriku, Čehiju, Šveici, Krieviju. Šodien hokejā lēmējī domā tikai par naudas atmazgāšanu, nevis sporta attīstību. Lai pamācās no sorniem! Manā laikā viņi bija joti šāvi, mēs, krievi, iesitām padsmīt vārtu vienā spēlē. Tad iesaistījās Somijas valsts, izveidojot un finansējot sistēmu jaunību hokejā. Tagad pamēģini nu dabūt riņu somu vārtos!"

Sešdesmitajos gados, kad hokejā vēl nebija papildlaika, zobu sargu, mākslīgā ledus un ķiveru.

lajeva," draugs godīgi atbildēja.

Nikolaju ciena, nejautājot tau-tību. Daudzi pat nezina, ka viņš ir krievs, jo latviešu valodā runā bez akcenta, raksta bez kļūdām, lasa. Brocēnos dzīvo daudz krievu un tūtību pārstāvji, viši sadzīvojam joti labi. Tautība varbūt politiskiem ir nesaskauju iemeslus, taču ne jau vienkāršajiem cilvēkiem."

Sievie atklāj Nikolaja lielāko sāpi – savu radu lieļajā saimē vienīgais palīcis bez Latvijas pilsonības. Būtībā ir varas maiņu ķīlnieks. Nikolaja mamma abu vecāki dzimuši Latgalē, turpat

nodibināja ģimeni, pasaulē laida deviņus dēlus un meitas. Vēlāk Nikolaja mamma, brāļi un māsas pārcēlās uz Rīgu, jo tur varēja atrast darbu arī vienkārši strādnieki.

"Nezinu, kāpēc mana mamma un tēvs tā arī neapprecējās. 1936. gadā piedzima brālis Aleksandrs, tāpēc viņš, mani onkuļi un tantes pilsonību saņēma automātiski. Es piedzimu 1944. gadā. Drīz padomju varavīri arestēja tēvu, un viņš paziņa ar galīem. Apcietināja tikai tāpēc, ka strādāja vācu laikā. Neinteresēja, ka viņš bija Baltezera radiostacijas priekšnieks jau ulmaņlaikos un tad, kad padomju vara Latvija ieņāca pīrmoreiz. Mamma stāstīja, ka pirmskara Latvijā poli nedrīkstēja strādāt valsts darbā, tāpēc onkuļi piedzīrdīja kādu policistu, un viņš tēvam izdeva Latvijas pasi.

Man pilsonību nedod arī tāpēc, ka pazudusi dzimšanas apliecība, Juglā mācījós krievu plūsmas skolā. Brālis mācījās latviešu plūsmā, tur klases pārpil-dītas, pa trijiem skolēniem vienā solā. Krievu plūsmā klases bija pustukšas. Man bija vienalga, jo brīvi runāju abās valodās (ģime-nē runājām latviski). Sieva mēle-lējusi izziņas arhīvos, taču karā daļa sadegusi," situāciju ūsmā pārstāsta brocēniem. Nikolajam pienāktos pilsonība arī par no-pelnību Latvijas labā – galu galā hokeja aprindās tiek uzskatīs par leģendu.

Brocēnika gēnus manto-

jis vienīgais mazdēls Raivo. "Vēl pirms diviem gadiem vectēvs kritiski vērtēja katru Raivo spēli, pūsim izskaidroja pamanītās kļūdas. Mazdēls ieklausījās. Nikolajs prognozēja, ka 10 gadu vecumā varēs skaidri redzēt, vai mazdēls ir hokejists. Un ir! Ątrums, slido-jums, uzvaras iemetienos, teicamas priespēles. Raivo nupat pali-ka 17 gadu, Olegs Sorokins uzai-cināja viņu pievienoties Ventspils komandai," lepojas vecmāmiņa un uzskaita vēl citas līdzības starp mazdēlu un vectēvu. Ģime-nē runā, ka arī Nikolajs piedzīmis ar vectēva talentiem.

15 gadu vecumā N. Šalajevs kļuva patstāvīgs – nonāca pie pieredzējušiem krāsotājiem. Viņi piekodināja: "Mazais, mācies no mums, jo tad nekad nepaliksi bez darba." Vecajiem vīriem bija taisnība. "Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas vien juka un bru-ka, daudzus uzņēmumus slēdza, arī es paliku bez darba, bet citu atrast bija grūti. Saldus būvfirmas "AZ-Inter" vadītājs pazina mani kā hokejistu, tāpēc pieņēma darbā, līdzkā uzzināja, ka esmu bez-darbniekos," atceras Nikolajs.

Sports noteica ģimenes dzī-vi. "Nikolajs ziemā spēlēja hokeju, vasarā – futbolu. Mači bija brīvdienās, tāpēc ar meitu Ivanu vienmēr braucām līdzi. Kad garajās brīvdienās, piemēram, par godu Oktobra revolūcijai, Nikolajam nebija jāspēlē, trijatā braucām uz Rīgu. Viramātē bija nopirkusi biljetes uz teātri, cirku, operu, zooloģisko dārzu, koncer-tiem. Viņa pret mani bija tīk laba! Pie viramātē vienmēr jutos kā mājās – daudz labāk nekā savos rados. Tāda, lūk, ir krievu viesmī-lijā," uzskata Irēna.

"Vai tad Latvijā ir īsti krievi? Kuri? Es viņus redzu tikai aiz Urāliem. Turienes krievi tev atdos pēdējo kreku. Eiropā matītā to, ko sauc par krievu dvēseli. Jo tuvāk Rietumiem, jo krievu daba kļūst nekaunīgāka. Gan padomju gados, gan tagad maskavieši pār-spēj vienus. Pēterburgā vienmēr bijuši solidi un inteligenți cilveki," novērojis N. Šalajevs.

Ieva Vilmane

NEPARASTI

"Mamma redzējusi tikai vienu manu hokeja spēli. Pēc tās viņa piesolija pieciņi par katru spēli, ko izlaidišu. Mamma hokejā pamaniņa tikai to, ka lidzjutēji nenormāli blauj un spēlētāji drausmīgi grūstās, ievainojot cits citu. Bījām apdrošināti. Par lauztām ribām maksāja vismazāk. Visvērtīgākie bija pirksti, it īpaši Šaujampirksts jeb rādītājpirksts."

Sabiedrības integrācijas fonds

Pielikums "Novadi Dzīvo" ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogramma "Atbalsts medijiem sabiedrīs nozīmīga saturu veidošanai latviešu valodā diasporai, mazākumtautībām un personām ar invaliditāti", projekts "Latvija – tie esam mēs visi", nr. 2017.LV/MA/MT/01.

Pielikuma redaktors: Ints Grasis 63422366, ints@kurzemes-vards.lv
Par pielikuma "Novadi Dzīvo" saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds".

ĒDIENS

"Man vienmēr garšojuši mammas gatavoti kartofļani. Ar visu mizu izvāra kartupeļus, kas par sīku stādišanai. Vēl karstus nomizo un ļauj atdzīst. Pēc tam samai, pieliēk miltus, garšvielas. No masas veido plāceņus, vidū liek gaļas, dārzeņu vai sēju pilddujumus. Plāceņus aizspiež, liek uz cepešpannas un cep cepeškrāsnī. Gataus pārsmērē ar kausētu sviestu. Mamma izmantoja putna spalvu, es tomēr krāsotājs, tāpēc ar pīndzeli."

Projekta partneri: SIA "Jaunais kurzemnieks", SIA "Cēsu Druva", SIA "Imanta info", SIA "Izdevniecība Auseklis", SIA "Saldus Zeme II", SIA "Laikraksts Stars", SIA "Talsu Vēstis", SIA "Firma Zemgale" un SIA "TV Kurzeme". Publikācijas sagatavojuši reģionālo izdevniecību žurnālisti un fotogrāfi. Izplatītā kā laikraksta "Stars" bezmaksas pielikums. Iespējams SIA "Latgales drukā" tipogrāfijā Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Tirāža – 4100 eksemplāri.